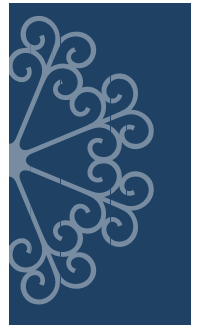

גיליון שבועי
לתלמידי, בוגרי
וידידי ישיבת מיר

בית מזרחי

426

פרשת בהר

זמני כניסת ויציאת השבת

*†

‡

ירושלים	18:52	20:09
בני ברק	19:09	20:10
ציריך	20:00	21:50
וינה	20:10	21:39
אנטוורפן	21:05	22:28
פריז	20:54	22:22
לונדון	20:29	21:42

דבר הישיבה

"אל תסמכו על ההוא"

מצות השביעית נועדה כדי להשריש בליבותינו מידת הבטחון בהש"ת, וכדברי ספר החינוך (מצוה פ"ד) בתועלת המצוה: "שיוסיף האדם בטחון בשם ברוך הוא, כי כל המוצא עם לבבו לתת ולהפקיר לעולם כל גידולי קרקעותיו ונחלת אבותיו הגדלים בכל שנה אחת, ומלומד בכך הוא וכל המשפחה כל ימיו, לא תחזק בו לעולם מידת הכילות הרבה, ולא מיעוט הבטחון".

על מידת הבטחון המופלאה של מרן ראש הישיבה הגאון רבי בנימין ביינוש פינקל זצ"ל, מספר חתנו הגאון רבי אהרן שרגא לופיאנסקי שליט"א:

היתה זו מידת הבטחון היוצאת דופן בה ניהל את הישיבה, כידוע, לקח מו"ח על כתפיו את העול הכבד של החזקת הישיבה. הוא ורק הוא היה אחראי לתקציב, שתפח למילוני דולרים בשנה. הוא נשא לבדו את המשא גם כשבקבות כך נאלץ לקחת הלוואות קצרות מועד בסכומים של מאות אלפי דולרים.

כששכב על ערש דווי, נשאל מה היו המקורות הכספיים שלו בימי חייו, הלא מעולם לא ידעו מהיכן השיג את סכומי הכספים העצומים עבור החזקת הישיבה. ראש הישיבה סירב לענות, ואך הוציא משפתיו משפט אחד בלבד: "אל תסמכו על ההוא!" המאזינים תהו מיהו אותו אלמוני שכל כך אכזב את הישיבה. אך אחרי רגעים מעטים התבררה כוונתו: "אל תסמכו על 'ההוא' של העולם, ההוא נתן, ההוא יתן, וההוא לא רוצה לתת. תזכרו תמיד שהש"ת הוא הנותן, הסתמכות יתר על אנשים מאבדת מהאדם את האמונה והבטחון בה".

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורוצון הישיבה, ובוה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

"לכל יושביה" - נושא בעול עם חבירו

וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוך בארץ לכל יושביה (כה, ז).

עברי - גם הוא איננו מרגיש בן חורין לגמרי, שהרי כלל ישראל הם גוף אחד, ועבודתו של חבירו היא אצלו כמו עבודתו שלו, ובשחרור העבדים נעשה דרוך גם אצלו, וזוהי כוונת הכתוב וקראתם דרוך בארץ לכל יושביה:

משולחן רבי אליהו ברוך (עמ' ע"ט)

יש להקשות מדוע לא נכתב וקראתם דרוך בארץ לכל עבדיה; והרי העבדים הם היוצאים לחירות, ומה כוונת הכתוב באומרו לכל יושביה?

בישוב הקושיא אמר מורנו הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, הלא ידענו שכל יהודי נושא בעול עם חבירו, ואם כן כל זמן שחבירו הינו עדיין עבד

אם ייטיב אדם להתבונן - יראה את הבריאה כולה צועקת נפלאות הבורא

וכי תאמרו מה נאכל בשנת השביעית וגו', וצוית את ברכתי לכם בשנה השישית וגו'. (וכה, כ-כא)

הבטחון. ויש להבין, הלא אדם שבטוח בהקב"ה רק מהשפה ולחוץ, אינו בכלל בעלי מידת הבטחון אלא בכלל דוברי שק, ומי הם אלו שאינם בטוחים באמת:

אלא הביאור הוא, כי 'הבטוחים באמת' הם אלו הבטוחים בהקב"ה מתוך אמונה פשוטה ומוחשית, בטחונם הוא בר קיימא ואיננו מתערער מתהפוכות הימים, והרי הוא נחשב לבטחון אמיתי. אולם אלו הבטוחים בהקב"ה מתוך הבנה והכרה שכלית בלבד ולא מתוך אמונה פנימית ופשוטה, הם אלו שאינם בטוחים באמת: שכן בטחונם איננו בר קיימא, שהרי אם מחר יעמדו בפני הנסיון, כבר ימצא היצר את דרכיו איך להפוך את חכמתם העמוקה...

ועל זה אנו מתפללים להקב"ה, שישים את חלקנו עם אלו הבטוחים בו באמת ובתמים על ידי אמונה פשוטה ומוחשית, ומוסיפים ומבקשים "ושים חלקנו עמהם לעולם", שהרי בטחון כזה הוא בר קיימא ולעולמי עולמים.

שיחות רבי נתן צבי (עמ' ש"א)

בשיחה שנשא מרן ראש הישיבה הגה"צ פינקל זצ"ל לבני הישיבה האריך על גודל ומעלת הבטחון הנובע מתוך אמונה פשוטה ומוחשית, ובתוך דבריו אמר, כי ישנם כאלו שחושבים שהם בכלל בעלי בטחון, בעוד שבטחונם בהקב"ה אינו ניצב על האמונה הפשוטה, וממילא אין זה בטחון אמיתי.

עלינו לדעת שעל מנת שהאדם יוכל להרגיש את האמונה הפשוטה, אינו צריך להתאמץ רבות, עליו רק לפקוח את עיניו ולהתבונן בבריאה המופלאה שסביבו, על העצים והפרחים, על בעלי חיים המהלכים, ובעיקר - על האדם. אם ייטיב להתבונן, הוא יראה את כל הבריאה כולה צועקת נפלאות הבורא, ואז יתמלא לבו באמונה פשוטה ומוחשית.

אומרים אנו בתפילת שמונה עשרה: "ותן שכר טוב לכל הבטוחים בשמך באמת, ושים חלקנו עמהם לעולם, ולא נבוש כי כך בטחנו", משמעות הדברים היא, שיש כאלו הבטוחים באמת ויש כאלו שאינם בטוחים באמת אף שהם עדיין בכלל בעלי מידת

על האדם להיות מציאותי ולהבין כי יש בעל הבית לבירה

והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ. (כה, כג)

אומר מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל, שורש מצות השמיטה הוא, שירגיל האדם את עצמו לחיות על פי המציאות "כי לי הארץ". יש בעה"ב לבירה, ואילו האדם אין לו כל בעלות על הקרקע - הן בזריעה וקצירה, הן בעבדים, וכן בכל דיני מקח וממכר.

על האדם להיות מציאותי ולהבין כי לא לו הארץ, ולא לעולם יחיה. הנה כי כן, כיצד יוכל האדם למכור דבר לצמיתות כאשר האדם עצמו אין בו צמיתות. וכבר היה מעשה ברבי חיים מוולוז'ין שבאו שני

מתורת רבותינו

כאשר האדם עושה צדקה וחסד עם כוונה עצמית - אין לו זכות קיום!

אל תקח מאתו נשך ותרבית (כה, לו).

איסור ריבית עונשו חמור עד מאד, כמו שאמרו חז"ל על המלוה בריבית (שמות רבה לא, ו) שאינו חי לתחיית המתים שנאמר (יחזקאל יח, יג) "בנשך נתן ותרבית לקח וחי לא יחיה", ועוד אמרו בגמ' (בבא מציעא דף ע"א ע"א) שהמלוה בריבית כפר באלקי ישראל.

מהי החומרה הגדולה שיחסו חז"ל לאיסור ריבית?

בביאור הדברים אמר מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, מצוה מן התורה להלוות כסף לעני מצוה זו ככל מצוות התורה צריכה שתהיה לשם

שעובר באיסור ריבית אף אם לא נשך את הלווה אלא שנתרבה ממנו של המלוה, וכוונת הנביא "ותרבית לקח וחי לא יחיה", היא אף על תרבות בלא נשך, ונמצא מזה שעיקר התביעה שנהנה הנאה אישית מן המצוה שעשה עם הלווה. ואף שמסקנת הגמ' היא שאין נשך בלא תרבות ותרבות בלא נשך, מכל מקום עומק הענין הוא כמו שנתבאר, שהרי חילקם הכתוב לעבור עליו בשני לאוין, וא"כ מוכח שיש לאו מיוחד על "תרבות" מלבד הלאו שיש על "נשך".

שיחות מוסר (עמ' קצ"ד)

שמים בלבד, ואילו המלוה בריבית מנסה להפיק מן המצוה רווח אישי. ברגע שהופך אדם מצוה טהורה וזכה למטרה וענין אישי חומרי גרידא, זה העוול הגדול ביותר.

ועל זה עומד הנביא ומזהיר "בנשך נתן ותרבות לקח וחי לא יחיה", כאשר האדם עושה צדקה וחסד עם כוונה עצמית אין לו זכות קיום!

המשיך מרן רה"י הגר"ח והביא ראיה לרעיון זה, מדברי הגמ' בבבא מציעא (דף ס' ע"ב) שסברה הגמ' בה"א שיש נשך בלא תרבות ותרבות בלא נשך, והיינו

מבאר רבותינו

מה הייתם עושים בשביל אח?

מסירות נפשו של מרה"י עד שאחרון של בני הישיבה היה לו אשרת כניסה לארה"ב

שזהו הרגע הגדול שבו עומד להתממש חלום חייו להגיע לאמריקה...

דעתו של הפקיד נחה והוא המשיך להדפיס את הפרטים הדרושים בטופס האשרה.

אלא שהיה זה שלב ראשון בלבד. כל מהגר צריך היה להיכנס אל חדרו של הקונסול ביחידות, להרים את ידו ולחזור על נוסח הצהרת אמונים לאומה האמריקאית וחוקיה. בדרך הטבע, במצבו הנוכחי של הבחור, היה הדבר בגדר 'נמנעות'. שוב מיילאה את הלבבות תחושה של אסון מתרגש.

נס התרחש. האשה ששימשה בתפקיד הקונסול, מיהרה למקום כלשהו בשעת הצהרים, בחוץ המתניו רבים להיכנס לחדרה כדי למסור את ההצהרה. היא יצאה מן החדר אל האולם ההומה בפקידים וקהל רעשני. צייתה על כולם להרים את ידם ולחזור ביחד על הצהרת האמונים. גם החולה הרים את ידו ואיש לא הבחין בכך שלא אמר דבר...

הקונסולית חתמה על האשרות לאלתה. אבן נגולה מליבם של הנוכחים.

ואולם, רבי חיים לא ראה בכך סוף פסוק. חששו היה כבד, שמא בהפלגה הארוכה יתגלה הדבר, והבחור לא יורשה להיכנס לארה"ב. הסיכוי היחיד שנוותר היה להטיסו לארה"ב במטוס, ודבר מעין זה נדיר היה באותם הימים. אך רבי חיים לא נח ולא שקט עד שנמצאה טיסה מתאימה, ומתוך הכרה בחומרת הענין, לא התחשב בכך שהטיסה נועדה לשבת.

בבוקרו של יום השבת נעלם הבחור. רבי חיים שלח שליחים לחפש אחריו ברחבי העיר. כשנמצא לבסוף, שכר רבי חיים מונית והורה לאחד הבחורים ללוות את החולה עד לשדה התעופה ולדאוג לעלייתו למטוס.

בחסדי ה'; החלים הבחור כליל בארה"ב והקים משפחה לתפארת.

מח ולב (עמ' ע"ה)

האפשרות היחידה שעמדה על הפרק היתה, להשיג לו אשרה בדרכים עקלקלות. בשלב כל שהוא היתה הבעיה חמורה פי כמה, כיון שהבחור התעקש לעלות לארץ ישראל דווקא, ולכך לא היה גם סיכוי מזערי. הלה שינה את דעתו, רק לאחר שרבי חיים הבטיח לו כי ישתדל למנותו כראש ישיבה בארה"ב...

דעתו של רבי חיים היתה נחרצת, והדבר עורר התמרמרות רבה. תרמית כלשהי; לו היתה מתגלה, עלולה היתה לסכן את אמינותם של שאר מקבלי האשרות, או לגרום לשלטונות ההגירה לבטלן באורח שרירותי.

באחד הימים נכנס רבי חיים לישיבה, והפטיר במרירותו: "מה הייתם אתם עושים בשביל אח?"

כאמור, גמר רבי חיים אומה, שלא להוציא לעצמו אשרת כניסה לארה"ב, בטרם תיפתר בעייתו של אחרון התלמידים בני חסותו.

כאשר נותרה על הפרק רק בעיית האשרה עבור הבחור האמור, קרא אליו כמה מן התלמידים ובתוכם לבחור שהשפעתו על הבחור החולה היתה רבה, ויחד הלכו למשרדי ההגירה.

קודם לכן סר עם הבחור לרופא מקומי, והלה "אישר" כי בריאותו תקינה...

בקונסוליה, הושיב רבי חיים את הבחור לידו וניגש אל פקיד הרישום. 'במשותף' מסרו את הפריטים הנדרשים, כאשר רבי חיים עושה מאמצים עילאיים לרסן את הבחור...

לפתע התפרץ החולה וקם מכסאו. לבם של הנוכחים פסק מלפעום. השתוללותו עלולה היתה להמיט אסון על כולם. חלומות של שנים אמורים היו להתנפץ כבועת סבון. גרוע מכל היה מצבו של רבי חיים, שהיה שותף בפועל ל'מזימה'. אך רבי חיים בקור רוח, פנה אל הבחור להרגיעו והשיבו למקומו. הפקיד חשד שדבר מה אינו כשורה. רבי חיים, כלאחר יד, הסביר לפקיד כי הבחור מתרגש לנוכח התחושה

ואיש כי לא יהיה לו גואל (כה, כו).

בתקופת מלחמת העולם השנייה, כאשר ישיבת 'מיר' גלתה לשנחאי ושהתה שם כחמש שנים, עמד מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל בראש הגולים. במסירות נפש פעל למענם בכל אותה תקופה קשה מנשוא. מסירותו נמשכה גם בתום המלחמה, הוא חש כאילו כל אחד הוא קרובו ושעליו מוטל למסור את נפשו עבור שלומו וקיומו.

על כך מסופר בספר מח ולב: אחד הביטויים המזהירים לאחוות הגורל עם כל יחיד ויחיד מגולי שנחאי, צף ועלה בתום המלחמה. כאשר ארה"ב פתחה את שעריה בפני הפליטים, וחדוות ההצלה פשטה בכל פינה מפינות הנפש. גם עבור 'רחוקים' המליץ רבי חיים והשתדל בהשגת האשרות.

רבי חיים סירב להוציא אשרה לעצמו, לפני שאחרון הבחורים בישיבה יזכה לקבל אותה. "אני אחרון לבני תורה", כתב באחד ממכתביו. כל תלמידי הישיבה היו מצוידים כבר באשרות כניסה לארה"ב ולקנדה. ברם, לאחד מהתלמידים שקשיי התקופה פגעו בנפשו, לא ניתן היה להשיג אשרה. שלטונות ההגירה האמריקאים נהגו להקל במקצת במקרה של ליקויים בבריאות הגוף, אך הקפידו הקפדת יתר במקרים של מחלות הנפש.

רבי חיים הודיע כי אינו מוכן להשאיר את הבחור בשנחאי. הופעלו עליו לחצים כבדים לשנות את דעתו, ובעזרת הקהילה המקומית נעשו סידורים להשאירו בשנחאי. מספר לא מבוטל של פליטים לא קיבל אשרות יציאה, וגם להם דאגה הקהילה המקומית. אך רבי חיים בשלו - 'הישיבה לא תיסע בלעדיו'.

ברור היה לכל, כי בדרכים מקובלות לא ניתן היה להוציא משנחאי. בין שאר שגוענותיו של הבחור, אי אפשר היה למלט מפיו פרטים על זהותו מפני שהיה מציג עצמו בזוהיות שונות: רב פלוני או אדמו"ר פלוני...

מורנו הגאון רבי משה בהגר"ח זי פינקל זצוק"ל מח"ס בני חיל על הש"ס

י"ג אייר תשס"א - כ"א שנה לפטירתו

החידוש שאמר מורינו הגר"מ זקיננו מרן הגרא"י כשעתיים לפני הסתלקותו לגנזי מרומים

בספרו **בני חיל** (על מסכת נדרים, סימן נ) מביא מורנו הגר"מ זצ"ל סיפור נפלא מה שהתרחש ביום פטירת סבו הגדול מרן ראש הישיבה הגרא"י פינקל, ונצטט לשונו:

"זכור אזכור יום מה, יום שנתבקש סבא קדישא מרן אאזמו"ר הגרא"י הישיבה של מעלה (י"ט תמוז תשכ"ה) שעברתי על פתח ביתו, וקראני בקריאה של חיבה ושאלני מה הגדתי באותו יום בשיעור (ולמדו אז מסכת גיטין פרק ב, סוגיא דניצוק וקטפרס), ואמרתי מה ששמעתי מאאמו"ר [הגר"ח זי] בשם א"ז **הגרא"ב קמאי** זצוק"ל אב"ד ור"מ מיה, שהקשה לדעת הכסף משנה דהעליה מן המקוה מטהרת [דאין הטמא נטהר בעודו במים אלא בעלייתו מהמקוה, ודין כן מלשון הרמב"ם שכתב ונוגע בנבלתם יטמא אפילו הם בתוך המים מטמאים וכשיעלה מהמקוה זה הנוגע - יטהר].

וקשה [על הכסף משנה] מהא דתנן במסכת מקוואות (פ"ז מ"ו ומובא בגיטין טז) מקוה שיש בה ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו שניהם בבת אחת, טהורים, בזה אחר זה הראשון טהור והשני טמא (משום שהראשון חיסר מן המקוה ולשני ליכא שיעור מקוה), ובשלמא אם נאמר דהטהרה נשלמת בעודו במים ניחא הא, דאם טבלו שניהם בבת אחת טהורים, אבל לשיטת הכסף משנה [שרק בעלייתו נטהר] קשה, שהרי אי אפשר לצמצם ואפילו אם טבלו שניהם בבת אחת, הא מכל מקום אחד עלה לפני חבירו אפילו מקצת ראשו וכבר נחסר מהמקוה, נמצא דכשהשני עולה, אינו עולה ממקוה כשרה, והאיך מהני לו הטבילה.

ותירץ הגרא"ב קמאי דכשעלה הראשון וחיסר מן המקוה הוי זה יציאה מן המקוה גם כלפי השני כיוון שכבר ליכא מקוה הוי זה עליה מן המקוה, (ואפילו אם נאמר דבעינן יציאת כולו, זה מקרי יציאת כולו לשניהם כיון דליכא מקוה).

ונהנה הסבא קדישא מאוד, וכעבור כב' שעות נסתלק בסערה ויצאה נשמתו בטהרה זללה"ה עכ"ל

הצצה מרתקת לייסוד הישיבה בירושלים לאחר השואה הנוראה • הגאון שנקטף בדמי ימיו בן מ"ד שנה שהיה מעשרת התלמידים הראשונים בישיבה שבירושלים • מרן הגר"ח שמואלביץ בהספדו: כולו אומר תורה! תורה! בלי שום שררה ומעמד, אך ורק לשם שמים

סיפור נפלא קודם פטירת זקיננו הגרא"י] ומצד דודו מרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, אשר למדו אתו בחברותא שנים רבות וכך זכה לגדול ולהתגדל על ברכיהם.

בהזדמנות סיפר הגר"מ איך היה סדר הלימוד עם סבו הגרא"י, וכה סיפה:

כשהתחילו במסכת גיטין למדו ביום הראשון את הדף הראשון במסכת, למחרת לפני שהתחילו את הדף השני סיכם הסבא את הדף הראשון בצורה מקוצרת ומסכמת, הגמרא אומרת כך, רש"י אומר כך, ותוספות חולק ואומר אחרת, וחוזר חלילה, רק לאחר הסיכום התחילו ללמוד את הדף החדש. למחרת היה סיכום של שני דפים מההתחלה ועוד דף חדש. לקראת סוף הזמן הם הגיעו לסיכום של חמישים וחמישה דפים עד שישים דף ליום, במסכת זבחים היה המהלך יותר איטי והגיעו לארבעה דפים ליום, כאשר שלושה היו חזרה על הקודמים ועוד דף אחד חדש בכל יום.

בנם של גדולים ונכדם של ענקים היה מורנו הגאון רבי משה פינקל זצ"ל, בנם של המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב זצ"ל (בן הגאון רבי אליעזר יהודה זצ"ל) והרבנית לאה ע"ה (המתירחת לרבי יונתן אייבשיץ זצ"ל). אביו, הגאון הצדיק רח"ז, היה ממקימי "היכל התלמוד" בתל אביב, אשר היה הכולל הראשון בישוב החדש לאברכים נעלים, עד שנקרא ע"י אביו לשמש כמנהל רוחני של ישיבת מיר.

רבי משה גדל והתחנך בבית של חסד שניהלה אמו כשהוא פתוח לכל נצרך ונזקק, עד שנתייתם מאמו לאחר הבר מצוה.

מסלול לימודיו החל בישיבת "אור ישראל" לצעירים, בראשותו של הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, ולאחריה בישיבות סלבודקה ופוניבז' בבני ברק, עד כי הגיע לישיבת מיר בירושלים.

במיר הוא זכה לשימת לב מיוחדת מצד הסבא קדישא מרן רה"י הגרא"י זצ"ל [ראה כאן במסגרת

מורנו הגאון רבי משה פינקל זצ"ל בצעירותו (יושב עם הכובע הלבן) מעיין בספרים באוצר הספרים של הישיבה דאז

להרגיש את השני ולשמוח בשמחתו

וקדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ לכל יושביה וגו' ושתבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו. (בפרשתנו כה, ז')

והשאלה הנשאלת, וכי בגלל אנשים עניים אלה שהם משולי החברה והפחותים שבה, הגנבים וכאלו אשר אפילו בשעה שהיו צריכים להשתחרר לא היה להם לאן ללכת, נאמר "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה"?

ותירץ, למדנו מכאן יסוד גדול, עד כמה היא הערבות ההדדית של כלל ישראל. התורה מצוה אותנו שכל עם ישראל ירגישו שזהו יום חג. ומדוע? משום שבזמן זה העבדים - העניים והגנבים, שהם דלת העם, יוצאים לחירות להיות עבדי ה' ולא עבדים לעבדים.

ומוסר השכל הוא לנו עד כמה עלינו להרגיש את השני ולשמוח בשמחתו, ואין הדבר משנה מה מעמדו בחברה ובאיזה מצב הוא נמצא.

במה הכתוב מדבר? אי במוכר עצמו, הרי כבר אמור. אי במכרוהו בית דין, הרי כבר אמור. הא אין הכתוב מדבר אלא בנרצע שתיים ושלוש שנים לפני היובל שהיובל מוציא. (קידושין דף ט"ו ע"א)

הקשה מורנו הגאון רבי **משה** בהגרח"ז **פינקל** זצ"ל, הנה שנת היובל היא זמן שחרור העבדים, ומי הם העבדים? הם העניים אשר מכרו את עצמם מחמת דוחקם, ובהם גם הגנבים שלא היה להם כסף להשיב את אשר גנבו ונמכרו בגנבתם, או הנרצעים אשר לא רצו לחזור לבתיהם לאחר שש שנים מיום שנמכרו, משום שהעדיפו להיות עבדים, ולא לחזור לביתם המט.

בשנת תשי"ז נשא לאישה את נכדת הגרמ"מ אפשטיין זצ"ל, ראש ישיבת חברון. כאברך, זכה ללמוד בחברותא עם הגאון רבי אהרון כהן זצ"ל מראשי ישיבת חברון. כמו כן למד בכולל של ישיבת חברון בגבעת שאול עם קבוצת אברכים נבחרת. כבר אז הגיעה קבוצת בחורים מעולים מישיבת חברון להאזין לחד"ת שלו מידי שבוע.

בשנת תשכ"ד מינהו ראש הישיבה, הגרא"י פינקל זצ"ל לומר 'חבורה' שבועית לקבוצת תלמידים, ולאור הצלחתו זכה התמנה לאחר מכן למגיד שיעור בישיבה. קרוב לארבעים שנה הרביץ ממתק תורתו בישיבה ויצר קשר אישי וקרוב עם תלמידיו.

בחודש אלול תשמ"ג נוסדה בישיבה חבורה מיוחדת ללימוד מסכת סוכה ובעקבותיה נוצר ספרו הראשון "בני חיל" על מס' סוכה שנתקבל בחיבה רבה בין לומדי התורה. גם יתר ספריו על מס' נדרים, פסחים, קידושין, ובבא מציעא זוכים לעלות על שולחן מלכים רבנן ותלמידיהו.

שנים רבות נסע ונשא בעול החזקת הישיבה כשהוא מאיר פנים לכל וקושר ידידות עם רבים, שציפו תמיד לבואו החוזר.

מקצת מדרכי הנהגתו והרבצת תורתו

כאמור, זמן קצר אחר נישואיו התמנה על ידי סבו למגיד שיעור בישיבה. מאז מסר בה שיעורים יומיים בחמימותו ובנעימותו האופייניים. במקביל אמר חבורות לבחורים צמאי תורה בישיבת חברון. בכל שיעור ובכל חבורה ניכר היה שר' משה שם דגש רב על השמחה בלימוד התורה. היה משלב דברי חידוד בשיעוריו, ועם זה הקפיד מאוד על אמיתות וישרות הסברא.

העמיד תלמידים הרבה במגוון חבורות: מסר חבורות לבני ארץ ישראל וחבורות לבני חו"ל. קבוצות קבוצות של יוצאי חו"ל הקיפוהו בכדי לשמוע את החבורות שלו. בתשמ"ג התחדשה חבורה מיוחדת של טובי הלומדים ללימוד מסכת סוכה ור' משה נאות ליטול על עצמו את המשימה ולענגם ממתק תורתו. בשל הצלחתה הגדולה של חבורה זו, נכנסה מסכת סוכה ללימוד קבוע בישיבה.

באותה תקופה החל לכתוב את ספרו הראשון "בני חיל", על מסכת סוכה. אחריו כתב ספרים נוספים במסכתות הש"ס. אין לתאר את הקפדתו הרבה על כתיבה בנוסח בהיר וברור, ואכן, ספריו התקבלו בחיבה בבית המדרש.

נעים הליכות ונח לבריות היה. קרנה מאישיותו חמימות נפשית נוגעת ללב, כה אופייני היה לראותו בשמחות של בני המשפחה ושל התלמידים, מאחל מתמצית ליבו שפע ברכה. דמעות זלגו מעיניו וקולו נחנק מהתרגשות. אף על פי כן המשך להעטיר ברכות ולבטא את שמחת ליבו. "הלב היה מצויף אותו באהבה לכל נברא", מציין בנ.

בחום ליבו העניק לבחורים כל מה שהיה בידו. אחד מתלמידיו, בחור בן שלושים שחשש מנישואין,

בנטל הכלכלי. דמותו המאירה הפכה אותו שם לדמות מופת. המתינו לו משנה לשנה; ידיד בלתי נשכח מגיע! היו משיחים בו בחיבה ובגעועים. היה אהוד באופן יוצא מן הכלל גם בשל פיו מפיף המרגליות. כי דרשן מופלג היה.

זורש היה בכל קידוש בסוכת הישיבה. היו ממתינים לדרשה שלו. דבריו ערבים היו לאוזן השומעים והכל המתינו למוצא פיו.

בסיבוביו על פני העולם (עוד בימי ר' בייניש) זכה לגייס את אחד מידידי הישיבה ושדלו לסייע בהרחבת בית המדרש המרכזי. על ידו התגלגלה ההרחבה הראשונה, טרם נבנתה ממלכת מיר הענקית שקיימת היום.

בצניעותו לא סיפר דבר על עצמו. בכל זאת, לפעמים התגלו נקודות אור מוצפנות באישיותו. בנו נכח פעם כששוחח עם ידיד: "ר' משה, שמעתי שאתה נוהג מנהג רבעים", אמר לה. "אומרים שבדרוא"פ בשבתות אתה מתארח בכל סעודה אצל שלוש משפחות!" בענוותנותו השיב מיד: "אני יודע מה אני שווה, אבל בשבילם זה מאוד חשוב. לכן אני עושה זאת."

תקופה קצרה טרם פטירתו ראה ברחוב מודעת אבל קטנטנה. אמר לבנו בפשטות: "אני רוצה שמודעת האבל שלי תהיה בגודל הזה". עם פטירתו פסק אחיו מורנו רה"י ר' אריה זצ"ל, שלמרות בקשתו ידפיסו מודעה גדולה יותר - "כדי לקיים את בקשתו מספיק חצי גליון..."

נלב"ע ב"ג באייר תשס"א. תנצב"ה

מגיע בכל שנה להר המנוחות ומציין בהתרגשות באוזני בני המשפחה: "אביכם נכנס בעובי הקורה ובכל מאודו שכנע אותי לעשות את הצעד הנכון. גם אחרי אירוסין לקח על עצמו את העול הכלכלי וחיתן אותי. אם לא הוא לא הייתי נשוי עד היום!"

למיר הגיעו בחורים מבוגרים שקיבלו דרך בלימוד בישיבות אחרות, ולא תמיד יצרו קשר קרוב עם הצוות. אחד מהם התארס עם בחורה מצפת. כנהוג, אחד הרמיי"ם נואם במסיבת האירוסין, אך מי יסע עד לצפת לאירוסין בחור אלמוני? החתן היה אובד עצות. חבר המליץ לו לפנות לר' משה: "הוא מסתמא יסכים", אמר לו. כצפוי השיבו ר' משה בחיבה רבה שיבוא וישתתף בשמחה רבה באירוסין. אף סרב להסעה פרטית והצטרף להסעה של בני הישיבה. בסופו של דבר שבו מן האירוסין בשעה מאוחרת מאוד. החתן הנבוך לא ידע את נפשו:

"ר' משה בקושי מכירו, ובכל זאת הטריחו כך, גם הבטיחו שיחזרו מוקדם ולא כך היה. מבוכתו לא נעלמה מעיני הגר"מ. הוא ניגש בחביבותו הרגילה אל החתן, הניח יד על כתפו ואמר בחיוך נעים: "נו, מתי אתה מארגן לנו עוד טיול כזה לצפת?"

היה רגיש מאוד לכל כאב, לכל רגש בושא או צער והיה עושה כל שביכולתו בכדי להקל.

ההנהגה שלו ב'בין אדם לחבירו' היתה נדירה ממש. נעים שיחה היה וידע תמיד איך לשוחח בלימוד עם כל אחד לפי דרגתו. היו ששוחח עמם על פרשת השבוע. והכל בחן ובנועם שיח. ניחן גם בהומור מיוחד ובחזות שכל. מכח אלו הצליח כל כך במסעותיו לחו"ל לתועלת הישיבה. במשך עשרות שנים נדד ברחבי העולם על מנת לשאת